

มายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต

Myths in folk tales of the Tai tribe

หวัง ชิงหัว^{1*} และจันทรสุตา ไชยประเสริฐ^{2*}

Wang Qinghua ^{1*} and Jansuda Chaiprasert^{2*}

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก, หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

¹ Ph.D. candidate, Doctor of Arts, Program in Communicative Thai as a Second Language, Huachiew Chalermprakiet University.

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

² Lecturer, Department of Language studies, Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University.

*Corresponding author, E-mail: 1113103838@qq.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษามายาคติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต ฉบับสรรพนิพนธ์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต (傣族民间故事集 DAI ZU MIN JIAN GU SHI JI) รวบรวมโดย YAN XIANG จัดพิมพ์ที่สำนักพิมพ์ประชาชนยูนนาน มณฑลยูนนาน ในปี พ.ศ. 2552 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดมายาคติมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาดังด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า มายาคติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตมี 3 ประการ ได้แก่ 1) มายาคติว่าด้วยเรื่องชายเป็นใหญ่ เสนอผู้ชายเป็นใหญ่ทั้งในครอบครัว การเลือกคู่ การศึกษา และการประกอบอาชีพ แสดงให้เห็นถึงการยกย่องให้ผู้ชายชาวไตอยู่เหนือหญิงไต 2) มายาคติว่าด้วยเรื่องการปกครอง เสนอผู้ชายเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองชุมชน มีอำนาจในการตัดสินใจและให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา และเป็นเทวดาที่ปกครองหมู่บ้านให้พ้นจากเคราะห์ร้าย แสดงให้เห็นถึงชาวไตมีความเชื่อว่าอำนาจมักจะถูกกำหนดไว้ให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง 3) มายาคติว่าด้วยเรื่องชนชั้น เสนอคู่ตรงข้ามของชนชั้นทางเศรษฐกิจระหว่างคนจนกับคนรวย ซึ่งคนชั้นล่างต้องดำรงชีวิตอยู่ภายใต้อำนาจชนชั้นสูง จนไม่มีสิทธิ์ต่อรองกับชนชั้นสูง แสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนชั้นล่างกับชนชั้นสูง

คำสำคัญ: มายาคติ, นิทานพื้นบ้าน, ชนเผ่าไต

Abstract

This article aims to discuss myths of power shown in folktales of the Tai Tribe in the Anthology of Tai Folktales by Yan Xiang, published in 2009 by Publishing House of Yunnan People, Yunnan Province, People's Republic of China. Roland Barthes' ideas of myths are applied in the study; findings are reported as a descriptive analysis.

Three myths of power are found in the folktales studied, including 1) myths of power in family, Tai families were patriarchal; males were dominant in courtship, education and professions. Females were inferior. 2) Myths of governmental power, males were the governor of communities, judging conflicts and giving suggestions for solving problems; males were also the protective spirits of villages. These reflected beliefs of Tai people that males possessed power over females. 3) Myths of economical power, shown in dual classes of the rich and the poor. The lower class lived their lives beneath power of the high class, having no right to negotiate with the wealthy. This showed inequalities of classes in Tai tribe.

Keywords: myth, folktale, Tai Tribe

บทนำ

นิทานพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับค่านิยมความเชื่อตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ดังที่ประคอง นิมมานเหมินท์ (2551, น. 7-10) กล่าวว่านิทานพื้นบ้าน คือ เรื่องเล่าที่คนพื้นบ้านเล่าสืบทอดกันมาโดยใช้วิธีแบบ มุขปาฐะและจึงบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ นิทานพื้นบ้าน มีเนื้อหาที่หลากหลายสามารถแบ่งได้เป็น 11 ประเภท ได้แก่ นิทานศาสนา นิทานเข้าแบบ นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจําถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานเรื่องผี มุขตลก และนิทานปรัมปรา

ชนเผ่าไตอาศัยอยู่ในมณฑลยูนนาน (云南 yun nan) ในบริเวณเขตปกครองตนเองเผ่าไต สิบสองปันนา (西双版纳 xi shuang ban na) และเขตปกครองตนเองเผ่าไตเผ่าจิงโป (景颇族自治区 jing po zu zi zhi qu) และอยู่กระจัดกระจายหลายเมืองในมณฑลยูนนาน เช่น ซินผิง (新平 xin ping) หยวนเจียง (元江 yuan jiang) และจินผิง (金平 jin ping) เป็นต้น ภาษาที่ชาวไตพูด เรียกว่า “ภาษาไต” ออกเสียงตามอักษรจีนว่า “ไต” และในกลุ่มภาษาไตยังแบ่งออกเป็น 4 สำเนียงภาษาถิ่น โดยแบ่งตามถิ่นที่อยู่อาศัย ได้แก่ ถิ่นเต๋อหง มีชื่อภาษาถิ่นว่า ไตน่า ถิ่นสิบสองปันนา มีชื่อภาษาถิ่นว่า ไตเล่หรือไตลือ ถิ่นหงจิง และถิ่นจินผิง มีชื่อภาษาถิ่นว่า ไตตวน ชนเผ่าเป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ด้านการแต่งกายชายชาวไตสวมเสื้อผ่าอกไม่มีปกแขนยาวหรือสั้น สวมกางเกงขา กว้าง ส่วนผู้หญิงสวมเสื้อแขนกระบอก หรือเสื้อแขนสั้น นุ่งผ้าถุง ด้านอาหารการกินของชาวไต ชาวไตชอบกินข้าวเหนียว ชอบดื่มเหล้าและกินอาหารรสเผ็ด ชอบกินเนื้อปลากุ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ การนับถือศาสนาและความเชื่อของ ชาวไตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจและสังคม ชาวไตนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ในขณะเดียวกัน ยังนับถือผีและวิญญาณอันเป็นการนับถือที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ (เมฆม สอดส่องกฤษ กับฉวีวรรณ ว่องเจริญกุล, 2557, น. 52-62)

ชนเผ่าไตมีการสืบทอดทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับวรรณกรรมนิทานพื้นบ้านมานานแล้ว นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตส่วนใหญ่เป็นการเล่าแบบมุขปาฐะมาก่อนแล้วจึงมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์ โดยเนื้อหาในนิทานมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับสร้างโลก ประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไต อันประกอบด้วย นิทานประจําถิ่น นิทานอธิบายเหตุ และนิทานเกี่ยวกับสัตว์ เป็นต้น โดยนิทานชนเผ่า

ไตเหล่านี้ยังแฝงไปด้วยแนวคิดสำคัญของเรื่องที่เราผ่านตัวบทในนิทานแต่ละเรื่อง อาทิ แนวคิดเรื่องเพศ แนวคิดเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์อื่น และแนวคิดความเชื่อ เป็นต้น (YAN XIANG, 2552, น. 6)

นิทานพื้นบ้านที่ถูกถ่ายทอดผ่านการเล่านิทานจากรุ่นสู่รุ่นล้วนแต่เป็นเรื่องที่คนในสังคมยอมรับและเชื่อถือศรัทธาสืบต่อกันมาโดยปราศจากข้อสงสัยใด ๆ จึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นประเด็นการศึกษาวิเคราะห์มายาคติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไตอย่างชัดเจน ตามแนวคิดของ โรลิ่งด์ บาร์ต มายาคติ เป็นการสื่อความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรม ซึ่งถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นธรรมชาติ หรืออาจกล่าวให้ถึงที่สุดได้ว่าเป็นกระบวนการลวงให้หลงอย่างหนึ่งแต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามายาคติเป็นการโกหกหลอกลวงหรือปั่นน้ำเป็นตัวหรือโฆษณาชวนเชื่อที่บิดเบือนข้อเท็จจริง มายาคตินั้นมิได้ปิดบังอำพรางสิ่งใดทั้งสิ้น ทุกอย่างปรากฏต่อหน้าเราอย่างเปิดเผย แต่เราต่างหากที่คุ้นเคยกับมัน เสียจนไม่ทันสังเกตว่ามันเป็นสิ่งประกอบสร้างทางวัฒนธรรม เรานั้นเองที่หลงคิดว่าค่านิยมที่เรายึดถือนั้นเป็นธรรมชาติ หรือเป็นไปตามสามัญสำนึก (นพพร ประชากุล, อ้างถึงใน ชวรรณพิมล อังคศิริสรรพ, 2555, น. 4)

มายาคติที่ปรากฏในนิทานจะถูกแสดงออกผ่านทางภาษา เนื้อหา และแนวคิดสำคัญของเรื่อง เนื่องจากเนื้อหาของนิทานสามารถประกอบสร้างขึ้นได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์หรือความต้องการของผู้เล่าที่อยากสื่อความหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้ฟังได้รับรู้ยอมรับ และนำไปสู่การผลิตซ้ำด้วยความหมายแบบเดิมต่อไป จนทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าสิ่งที่นำเสนอเป็นสิ่งที่ธรรมดา โดยไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ปัจจุบันในสังคมต่างก็คุ้นเคยกับมายาคติ เพราะมายาคตินั้นที่ปรากฏสามารถทำให้เราเห็นต่อหน้าโดยไม่ปิดบังอำพรางใด ๆ ดังเช่น ภายใต้อารมณ์แบบปิตาธิปไตย มีมายาคติเกี่ยวกับเรื่องเพศว่าผู้ชายเป็นเพศที่ใหญ่ และเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่มีสถานการณ์ให้เพศหญิงเป็นผู้นำก็มักจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นเรื่องที่ผิดไปจากความคุ้นเคย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นโดยที่คนในสังคมต่างยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่ปราศจากการปรุงแต่งใด ๆ จนมิได้สังเกตว่าแท้ที่จริงแล้วมายาคติเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น (เอื้อมพร ทิพย์เดช, 2560, น. 2)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าไตได้เห็นว่า มีการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชนเผ่าไตในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านประเพณี การแต่งกาย อาหารการกิน รวมไปถึงภาษาของชนเผ่าไต เช่น ZHANG XINRAN (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบประเพณีเทศกาลสงกรานต์และเทศกาลสาดน้ำของไทย-จีน MA XIAOYING (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาประเพณีของชนเผ่าไตในยูนนาน และ LI NAN (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสี่สัณการแต่งกายแบบดั้งเดิมของชนเผ่าไต เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลชนเผ่าไตและงานวิจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษามายาคติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต เพื่อให้เห็นถึงคติความเชื่อ อำนาจ และชนชั้นที่แฝงอยู่ในนิทาน โดยแปลนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไตเป็นภาษาไทย ซึ่งได้คัดเลือกหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านของกลุ่มชนต่าง ๆ รวมถึงนิทานสร้างโลกของชนเผ่าไตไว้มากที่สุด 1 เล่ม คือ สรรพนิพนธ์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต (傣族民间故事集) รวบรวมโดย YAN XIANG แล้วนำนิทานที่แปลเป็นภาษาไทยมาศึกษาวิเคราะห์มายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต ซึ่งได้เป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษานิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไตอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์มายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่องมายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต ได้ใช้แนวคิดเรื่องมายาคติเป็นแนวทางในการศึกษา นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิดเรื่องปิตาธิปไตย แนวคิดเรื่องวาทกรรมและแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์นิทานชนเผ่าไตได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องมายาคติ

มายาคติ (Myth) ตามแนวคิดของ โรลิ่งด์ บาร์ต ที่ปรากฏในหนังสือ Mythologies ของ Roland Barthes หมายถึง การสื่อความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรม ซึ่งถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นธรรมชาติหรืออาจกล่าวว่าเป็นกระบวนการลงให้หลงอย่างหนึ่ง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามายาคติเป็นการโกหกหลอกลวงหรือปั่นน้ำเป็นตัวหรือโฆษณาชวนเชื่อที่บิดเบือนข้อเท็จจริง มายาคตินั้นมิได้ปิดบังอำพรางสิ่งใดทั้งสิ้น ทุกอย่างปรากฏต่อหน้าเราอย่างเปิดเผย แต่เราต่างหากที่คุ้นเคยกับมันเสียจนไม่ทันสังเกตว่ามันเป็นสิ่งประกอบสร้างทางวัฒนธรรม เรานั้นเองที่หลงคิดไปว่าค่านิยมที่เรายึดถือ นั้นเป็นธรรมชาติ หรือเป็นไปตามสามัญสำนึก” (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, 2555, น. 4)

แนวคิดเรื่องวาทกรรม

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2545, น. 19-24) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “วาทกรรม” ตามแนวคิดของฟูโกต์ว่า วาทกรรม หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคม ที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์

อัตลักษณ์เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดหรือมุมมองที่ตนเองมีต่อตนเอง เป็นการตั้งคำถามและให้นิยามตนเองว่า “ฉันเป็นใคร” อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546, น. 5) ได้อธิบายอัตลักษณ์ไว้ว่า “อัตลักษณ์คือความรู้สึกนึกคิดต่อ ตนเองว่าฉันคือใครซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ การปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตัวเองและคนอื่นมองเรา และในขณะเดียวกันมันโน้ตสน์อัตลักษณ์จะถูกกล่าวควบคู่ไปกับเรื่องของอำนาจนิยามความหมายหรือการสร้างภาพแทนความจริง”

แนวคิดเรื่องปิตาธิปไตย

ปิตาธิปไตย หรือชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) คือ ระบบที่มีแนวความคิด ซึ่งไม่เห็นคุณค่าหญิงและชายเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน ชายเหนือกว่า และหญิงด้อยกว่าเป็นทัศนคติที่ครอบงำและมีอิทธิพลอย่างมากเหนือความเป็นไปในสังคม ผลก็คือ หญิงต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบและต้องถูกกำหนดบทบาทให้สนองความต้องการของสังคมที่ชายเป็นผู้นำ (ธีรนาถ กาญจนอักษร, 2542 น. 47)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง มายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านและแนวคิดมายาคติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

2. ศึกษาข้อมูลนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต โดยนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตของจีนที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือรวมนิทานพื้นบ้านของกลุ่มชนต่าง ๆ รวมถึงนิทานสร้างโลกของชนเผ่าไตไว้มากที่สุด 1 เล่ม คือ สรรพนิพนธ์นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต (傣族民间故事集) รวบรวมโดย YAN XIANG จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ประชาชนยูนนาน มณฑลยูนนาน ในปีพ.ศ. 2552 จำนวน 45 เรื่อง

3. ผู้วิจัยแปลนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตเป็นภาษาไทย โดยแปลแบบเอาความของแต่ละนิทานจำนวน 45 เรื่อง

4. วิเคราะห์มายาคติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต

5. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

มายาคติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เป็นผลผลิตจากการประกอบสร้างทางวัฒนธรรม รวมถึงเนื้อหาได้แฝงคติความเชื่อของชนเผ่าไตไว้หลากหลายมิติ จึงสามารถทำให้ชาวไตยึดถือเป็นแนวปฏิบัติสืบต่อกันว่า เป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างปกติธรรมดา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มายาคติว่าด้วยเรื่องชายเป็นใหญ่

จากการศึกษามายาคติพบว่า ในนิทานชนเผ่าไตปรากฏมายาคติว่าด้วยเรื่องชายเป็นใหญ่ใน 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว

ในเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตจะให้เห็นถึงค่านิยมของชาวไตที่ยกย่องให้ผู้ชายเป็นผู้นำ และผู้ตัดสินใจในครอบครัว มีอำนาจสูงกว่าภรรยา ภรรยามีหน้าที่ต้องเคารพเชื่อฟังและคล้อยตามสามีในทุกเรื่อง จึงสามารถมีความสุขในครอบครัว

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *แหวนวิเศษ (魔法戒指 Mofajiezhi)* ได้กล่าวถึงว่า ในครอบครัวหนึ่งเป็นครอบครัวที่ได้แสดงให้เห็นถึงผู้ชายมีอำนาจสูงกว่าผู้หญิงอย่างชัดเจน เพราะภรรยาต้องเชื่อฟังทุกคำทุกประโยคของสามี และต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อสามี เนื่องจากสามีมีแหวนวิเศษ สามีสามารถเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่ภรรยาต้องการจากแหวนนี้ แต่ถ้าภรรยาต่อต้านก็จะเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ดังตัวอย่าง

วันหนึ่ง พอสามีกลับมาถึงบ้าน ก็ถอดแหวนไว้ และเมียไปตักน้ำมาให้สามีอาบน้ำ สามีอาบน้ำเรียบร้อยแล้ว ก็เรียกเมียทำอาหารมาให้เขากิน กินข้าวเสร็จแล้ว สามีอยากไปนอน และลืมใส่แหวน ภรรยาเอาแหวนใส่มือของตนเอง เธออยากรู้ว่ามันพิเศษอย่างไร แต่ไม่ได้ค้นพบอะไร วันถัดไปถูกสามีจับได้ ก็ถูกสามีตี และบอกว่า “แหวนนี้เป็นของที่แค่ให้ผู้ชายใส่ได้ ใส่ทำไม แม้วามีหรือไม่มีแหวนนี้ ภรรยาก็ต้องทำตามคำสั่งของสามี ถ้าไม่ยอมรับ ก็จะไล่ออกไป และไปซื้อคนใช้มาได้”

(แหวนวิเศษ, น. 189)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า แหวนเป็นสิ่งที่สำคัญในครอบครัว ซึ่งสามีเป็นผู้ที่สามารถใส่แหวนก็เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในครอบครัว ดังนั้น แหวนก็ถือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงผู้ชายเป็นผู้นำอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่า อำนาจของการเป็นผู้นำครอบครัวอยู่ในมือของผู้ชาย

1.2 ผู้ชายเป็นใหญ่ในการเลือกคู่

วัฒนธรรมการยกย่องเพศชายปลูกฝังให้คนในสังคมส่วนใหญ่คิดว่าเพศชายมีอำนาจอยู่เหนือกว่าเพศหญิง ดังนั้นผู้ชายมีอำนาจในการเลือกคู่ ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *รอยสักของผู้ชายไต (傣族男子纹身 Daizunanziwenshen)* ได้กล่าวถึง มิไอไซเป็นผู้หญิงที่สวยงามทั้งภายในกับภายนอก พอเธอถึงเวลาต้องแต่งงานแล้ว พ่อแม่ของเธอก็พาเธอไปที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจะรวบรวมผู้ชายที่ยังไม่ได้แต่งงานมาที่บ้านเขา เพื่อให้พวกเขาเลือกเองว่า ใครอยากได้มิไอไซเป็นภรรยา ดังตัวอย่าง

เมื่อมิไอไซถึง 16 ปีก็ต้องแต่งงานแล้ว แม่ช่วยมิไอไซแต่งตัวให้สวย ๆ แล้วก็พาสามีพาลูกสาวไปที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน เวลาเดินทางพ่อแม่ก็กำชับทุกสิ่งทุกอย่างให้มิไอไซทำได้ดี เพื่อให้มีผู้ชายเลือกมิไอไซเป็นภรรยา เนื่องจากวันนี้ถ้าไม่มีผู้ชายเลือกผู้หญิงเป็นภรรยา ก็แสดงว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นผู้หญิงไม่ดี ภายหลังก็แต่งงานยากมาก

พอถึงบ้านผู้ใหญ่บ้าน ผู้ชายที่เหมาะสมก็เตรียมพร้อมแล้ว มิไอไซต้องยืนอยู่ตรงกลางให้ผู้ชายทุกคนดู และผู้ชายอาจจะถามบางคำถาม มิไอไซต้องตอบอย่างจริงจัง แต่มิไอไซไม่สามารถถามผู้ชายสักคำถาม เพราะพวกเขาถือว่าผู้หญิงไม่มีอำนาจไปเลือกสามีได้

(รอยสักของผู้ชายไต, น. 156)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ในหมู่บ้านชนเผ่าไต ผู้ชายมีอำนาจในการเลือกคู่ ผู้หญิงไม่มีอำนาจไปหาความสุขของตนเอง โดยผู้ชายมีอำนาจเลือกภรรยาตามความต้องการของตนเอง แต่ผู้หญิงถูกผู้ชายคนไหนเลือกเป็นภรรยาที่ต้องตามไป ไม่สามารถปฏิเสธได้ แสดงให้เห็นถึง ในการเลือกคู่ผู้ชายก็เป็นใหญ่และมีอำนาจสูงกว่าผู้หญิง การที่ผู้ชายทั้งหมดมาจ้องมอง มิไอไซ ประเด็นนี้ไม่ได้แสดงเพียงแค่ว่า ผู้ชายเป็นใหญ่ในการเลือกคู่เท่านั้น แต่นี่ยังหมายถึงการที่ผู้หญิงถูกทำให้กลายเป็น “วัตถุทางเพศที่ถูกจ้องมอง” อีกด้วย

1.3 ผู้ชายเป็นใหญ่ในการศึกษา

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมักจะได้รับโอกาสให้มีการศึกษาที่ดีกว่าผู้หญิง เนื่องจากในอดีตชีวิตของชาวไตก็ยากลำบาก ไม่สามารถส่งลูกทุกคนไปเรียนหนังสือได้ แล้วพวกเขาก็ถือว่าผู้หญิงไม่ควรไปเรียนหนังสือ และโรงเรียนไม่สามารถสอนหน้าที่ที่เป็นลูกสาว ภรรยา และแม่ได้อย่างสมบูรณ์

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *ช่างไม้ตัวน้อย (小木匠 Xiaomujiang)* ได้กล่าวถึงลูกผู้ชายคนหนึ่งที่พักกับแม่ส่งให้ไปเรียนหนังสือ แต่เขามีน้องสาวคนหนึ่งไม่สามารถไปโรงเรียนได้ ต้องอยู่ที่บ้านช่วยแม่ทำงานบ้านทุกวัน ดังตัวอย่าง

สองพี่น้องเป็นลูกภายในครอบครัวเดียว เวลาถึงวัยเรียน ลูกชายกับลูกชายของบ้านอื่น ๆ ไปเรียนหนังสือที่โรงเรียน แต่ลูกสาวต้องช่วยซักเสื้อผ้า ทำอาหาร ทำความสะอาดห้องนอน และแม่ห้ามลูกสาวไปดูหนังสือของพี่เลย นอกจากเธอ เพื่อนของเธอเป็นผู้หญิงก็ใช้ชีวิตเหมือนกัน

(ช่างไม้ตัวน้อย, น. 258)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างในแง่ของการเรียนรู้ ผู้ชายสามารถเรียนความรู้ต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้ แต่ผู้หญิงต้องอยู่ที่บ้านช่วยทำงานบ้าน แสดงให้เห็นถึงในการศึกษาผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง และผู้หญิงไม่รับการศึกษาเป็นสิ่งที่ธรรมดา ผู้หญิงไม่ได้เรียนหนังสือ งานผู้หญิงคืองานในบ้าน จึงไม่จำเป็นต้องไปโรงเรียน ซึ่งแนวคิดแบบปิตาธิปไตยไม่ถือว่างานบ้านเป็นงาน เพราะไม่ก่อให้เกิดรายได้ ผู้หญิงต้องปฏิบัติตามอุดมการณ์เหย้าเรือน ส่วนผู้ชายได้เรียนหนังสือเพราะงานของผู้ชายเป็นงานนอกบ้าน

1.4 ผู้ชายเป็นใหญ่ในการประกอบอาชีพ

ผู้ชายมักจะมีอาณาบริเวณในการทำงานที่กว้างขวาง แต่ผู้หญิงในการทำงานก็ถูกจำกัดให้ทำงานเพียงแต่ในครอบครัวเป็นหลัก นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะประกอบอาชีพที่ไม่สามารถแรงงานเท่ากับผู้ชายได้ ในการประกอบอาชีพผู้ชายมักจะมีโอกาสเหนือกว่าผู้หญิง บางที่ผู้ชายสามารถเลือกอาชีพได้ ส่วนผู้หญิงก็ไม่มีอำนาจเลือกงานที่ตนเองอยากทำ

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *เรื่องของกระโปรงทรงกระบอก (花筒裙的故事 Huatongqundegushi)* ได้กล่าวถึง เมื่อสามีกับภรรยาทำไร่ทำนาเสร็จแล้ว พวกเขาจึงตกลงเข้าไปเมืองไปหางานทำ เพื่อหาเงินมาสร้างบ้านใหม่ แต่ภรรยาหางานยากมาก งานส่วนใหญ่แค่รับผู้ชายทำงานดังตัวอย่าง

ตอนเย็น ๆ สามีกับภรรยาทำนาเสร็จกลับบ้าน เวลากินข้าวพวกเขาสองคนพูดคุยว่าต้องสร้างบ้านใหม่แล้ว บ้านนี้แค่มีห้องเดียวและเก่าเกินไป แต่เงินของพวกเขาไม่พอ จึงตกลงว่าไปหาเงินที่เมือง

สามีได้งานเป็นชนอริฐในสถานที่ก่อสร้าง ภรรยาอยากทำงานกับสามีที่เดียวกัน แต่ภรรยาเป็นผู้หญิงไม่มีแรงไปชนอริฐเหมือนกับผู้ชาย และหลายงานก็รับแค่ผู้ชายมาทำงาน สุดท้ายสามีก็ทำงานอยู่ที่เมือง และภรรยาก็กลับบ้านทำงานบ้าน

(เรื่องของกระโปรงทรงกระบอก, น. 63)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ในการประกอบอาชีพผู้หญิงไม่สามารถใช้แรงงานเท่ากับผู้ชายได้ นอกจากนี้ ในการทำงานผู้หญิงมีโอกาสน้อยกว่าผู้ชาย และผู้ชายมีอำนาจเลือกอาชีพได้ แสดงให้เห็นถึงในการประกอบอาชีพผู้ชายมักได้รับการยอมรับจากคนในสังคมมากกว่าผู้หญิง

จึงสรุปได้ว่า มายาคติว่าด้วยเรื่องชายเป็นใหญ่เน้นได้จากในครอบครัว การเลือกคู่การศึกษา และการประกอบอาชีพตอกย้ำให้เห็นผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง แสดงให้เห็นถึงในนิทานพื้นบ้านของชาวไตได้สื่อให้เห็นบทบาทของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิง และการให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่าความเป็นหญิง

2. มายาคติว่าด้วยเรื่องการปกครอง

การปกครองของชนเผ่าไตเป็นหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมาก การปกครองท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งเจ้าเมือง หรือผู้ใหญ่บ้านไปทำหน้าที่ที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น (YAN XIANG, 2552, น. 8) จากการศึกษาพบว่าในนิทานชนเผ่าไตได้แสดงให้เห็นถึงมายาคติการปกครองชุมชน คือ ผู้ปกครองเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดผ่านตัวละคร 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 เจ้าเมือง ผู้ปกครอง

อำนาจในการปกครองชุมชนและการตัดสินใจในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไตมีหลายเรื่องได้กล่าวถึงผู้มีอำนาจสามารถช่วยปกครองชุมชน และการตัดสินใจต่าง ๆ ให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ทำให้เห็นถึงมายาคติอำนาจของผู้ปกครอง ดังตัวอย่าง

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *ราวเหวินฉีหยู (若温奇遇 Ruowenqiyu)* ได้กล่าวถึง ในเมืองผู้ที่มีอำนาจที่สุดก็เป็นเจ้าเมือง เจ้าเมืองมีอำนาจการตัดสินใจในความเป็นความตายให้กับประชาชนภายในเมืองได้และประชาชนทุกคนต้องยอมรับคำตัดสินของเจ้าเมืองอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง ดังตัวอย่าง

มีสามคนมาสู่ขอเจ้าหญิง เจ้าเมืองก็ให้สามคนนี้ตอบคำถามของเขา ถ้าตอบได้ก็จะให้เจ้าหญิงแต่งงานกับเขา ถ้าตอบไม่ได้ก็ตัดคอ สามคนนี้เป็นคนธรรมดาไม่มีอำนาจและเงิน เจ้าเมืองไม่ยอมให้เจ้าหญิงแต่งงานกับพวกเขาก็ตั้งคำถามที่ไม่มีใครสามารถตอบได้ สุดท้ายมีคนหนึ่งมีคำตอบที่ถูกต้อง แต่เจ้าเมืองไม่ยอมรับก็พูดว่า ไม่มีใครตอบได้ และตัดคอทั้งสามคน

(ราวเหวินฉีหยู, น. 285)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า เจ้าเมืองเป็นผู้ที่มีอำนาจสูง และสิ่งที่เป็นสิ่งตายประชาชนได้เป็นสิ่งที่ตามความคิดของตนเอง ไม่ต้องฟังคำพูดของประชาชน แสดงให้เห็นถึงอำนาจที่มีคติความเชื่อที่ว่าอำนาจมักจะถูกกำหนดมาจากเบื้องบน เพื่อใช้บังคับควบคุมคนข้างล่าง

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *ต้นกำเนิดของภูเขาหนานหนอ (南糯山的由来 Nannuoshandeyoulai)* ได้กล่าวถึง ในเมืองนอกจากมีเจ้าเมืองเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงในการปกครองประชาชน ยังมีผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจในการควบคุมวิถีชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านให้ดำเนินไปด้วยอย่างมีความสุข ดังตัวอย่าง

ภายในหมู่บ้านมีชาวบ้านหลายคนเลี้ยงไก่และหมูหลายตัว แล้วได้เลี้ยงหลายปีแล้วก็ไม่มีสิ่งที่ไก่หรือหมูหายไป แต่วันหนึ่งมีชาวบ้านได้ปรากฏว่าไก่ของบ้านเขาสองสามวันนี้หายไปหลายตัวแล้ว ครอบครัวเขาเลี้ยงไก่เพื่อขาย ไก่หายไปก็เป็นสิ่งใหญ่ของครอบครัว เขาคิดว่ามีคนมาขโมยไก่ไปขายหรือกินก็ไม่รู้ เขาจึงไปหาผู้ใหญ่บ้านขอความช่วยเหลือ ในที่สุดผู้ใหญ่บ้านก็ช่วยเขาจับคนที่มาขโมยไก่อคนนั้นเอาไก่ไปกินแล้ว ผู้ใหญ่บ้านก็ให้คนนั้นมากล่าวขอโทษ และให้เขาจ่ายเงินให้เจ้าของไก่

(ต้นกำเนิดของภูเขาหนานหนอ, น. 188)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นตัวแทนจากหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้อำนาจมีประโยชน์ต่อชาวบ้าน และต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม รักษากฎหมาย และมีความสามารถช่วยแก้ปัญหาที่ชาวบ้านได้พบเจอ แสดงให้เห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านจะสามารถใช้อำนาจมาช่วยการปกครองชุมชนได้อย่างดี

2.2 เทวดาที่ปกครองหมู่บ้าน

นิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตหลายเรื่องมีเนื้อหาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับเทวดา โดยชาวไตเชื่อว่าความเป็นเทวดาจะมีความสามารถอย่างมาก และเชื่อว่าทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติเหล่านี้ถูกเทวดาควบคุมด้วย ทำให้เห็นถึงมายาคติความเชื่อเทวดาเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองให้หมู่บ้านปกติสุข ดังตัวอย่าง

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *หย่าฮวนห่าว* (雅欢毫 Yahuanhao) ได้กล่าวถึง ภายในป่ามีเทวดาท่านหนึ่งชื่อว่า หย่าฮวนห่าว เป็นผู้ชายที่ช่วยดูแลรักษาป่าที่ใกล้หมู่บ้าน ทุกปีผู้ใหญ่บ้านก็จะพาชาวบ้านผู้ชายเข้าไปในป่าบูชาเช่นไหว้เทวดานี้ เพื่อขอท่านช่วยรักษาหมู่บ้าน และช่วยชาวบ้านที่ทำอะไรทำนาเก็บเกี่ยวดีทุกฤดู ดังตัวอย่าง

วันนี้เป็นวันที่เข้าไปในป่าบูชาเช่นไหว้เทวดา หย่าฮวนห่าว ชาวบ้าน ผู้หญิงจะเตรียมของเช่นไหว้ต่าง ๆ ให้เรียบร้อย แล้วผู้ใหญ่บ้านพาชาวบ้านผู้ชายเข้าไปในป่าไหว้ด้วยกัน พิธีกรรมนี้ได้สืบทอดตั้งนานแล้ว ทุกปีมาเช่นไหว้และขอท่านแล้ว ปริมาณน้ำฝนก็เพียงพอ พืชผลเจริญเติบโตดี นอกจากนี้ เวลาชาวบ้านได้เจอปัญหาที่แก้ไม่ได้ ก็มาเช่นไหว้และขอท่านช่วยผ่านอุปสรรคได้

(หย่าฮวนห่าว, น. 28)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ชาวไตมีความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในธรรมชาติเหล่านี้ เป็นสิ่งที่มีเทวดาช่วยปกครอง นอกจากนี้ เทวดานี้ที่ปกครองหมู่บ้านให้ชาวบ้านพ้นจากเคราะห์ร้าย เมื่อชาวบ้านได้เจอปัญหาหรืออุปสรรคก็ยอมรับมาเช่นไหว้และขอความช่วยเหลือจากเทวดาท่านนี้ และเทวดาเป็นผู้ชาย และชาวบ้านที่เข้าไปในป่าเช่นไหว้บูชาเทวดาก็ต้องเป็นผู้ชาย โดยเทวดาชื่อว่า หย่าฮวนห่าว ตามความเชื่อของชนเผ่าไตเชื่อว่าเป็นเทวดาที่ช่วยเผยแพร่ศาสนาพุทธ

จึงสรุปได้ว่า ประเด็นเรื่องมายาคติว่าด้วยการปกครองนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบสร้างอำนาจที่มีคติความเชื่อที่ว่าอำนาจมักจะถูกกำหนดไว้ผู้ชายเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองชุมชน การตัดสินใจและให้คำแนะนำเมื่อหมู่บ้านได้เกิดปัญหา นอกจากนี้ ยังมีเทวดาเป็นผู้ชายที่ปกครองหมู่บ้านให้พ้นจากเคราะห์ร้าย แสดงให้เห็นถึงชาวไตมีความเชื่อว่าอำนาจมักจะถูกกำหนดไว้ให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง

3. มายาคติว่าด้วยเรื่องชนชั้น

ชนชั้น เป็นการแบ่งโดยดูถึงความเหนือกว่าและด้อยกว่าของสมาชิกของชุมชน การแจกแจงตำแหน่งชั้นกับเกณฑ์ เช่น รายได้ การศึกษา อาชีพ เป็นต้น

3.1 ชนชั้นสูงจะมีทรัพย์สินและอำนาจสูงกว่าชนชั้นล่าง

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *กานทาทุรี* (敢古塔里 Gangutali) ได้กล่าวถึง ในเมืองหนึ่งมีคนรวยกับคนยากที่เป็นเพื่อนบ้าน คนรวยชอบเชิญคนยากมาชมบ้านของตนเอง จึงทำให้คนยากจนอิจฉามาก และคิดว่าตนเองต้องพยายามทำงานหนักมาหาเงินประมาณทั้งชีวิตจึงสามารถได้เงินนิดเดียวของคนรวย แต่คนรวยแค่ทำงานนิดเดียวง่าย ๆ ก็สามารให้ทรัพย์สินของตนเองได้มากกว่าเดิม ดังตัวอย่าง

เมื่อวานผมได้รับสิ่งของที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง ไป ไปที่บ้านคุณชมพร้อมกันนะ คนยากจนบอกว่าตนเองต้องทำงาน แต่คนรวยพูดว่า ผมเป็นเจ้านาย วันนี้เธอไม่ต้องทำงานแล้ว คนรวยบอกว่าเขาแค่ใช้ทรัพย์สินนิดหน่อยก็ได้สิ่งของนี้ “ถ้าผมเอามันไปขายให้คนอื่น ปีหน้าผมก็ไม่ต้องทำงานก็ได้” กานทาทุรีได้ฟังคำพูดของเพื่อนบ้าน เขาไม่รู้ว่าคุณค่าของสิ่งของนี้ แต่รู้ว่ามันสามารถให้เพื่อนบ้านไม่ต้องทำงานทั้งปีก็ใช้ชีวิตต่อไปได้กานทาทุรีพูดในใจว่า “วันไหนผมจึงสามารถได้มีชีวิตเป็นแบบนี้ล่ะ”

(กานทาгурี, น. 99)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า คนชั้นสูงจะมีทรัพย์สินและอำนาจสูงกว่าคนชั้นล่าง และการทุ่มเทกับผลตอบแทนของคนชั้นสูงและคนชั้นล่างก็ไม่เท่าเทียมกัน คนชั้นล่างต้องทุ่มเทอันแสนยากลำบากจึงสามารถทำให้ชีวิตของตนเองต่อไปได้ แสดงให้เห็นถึง คนชั้นล่างต้องดำรงชีวิตอยู่ภายใต้อำนาจของคนชั้นสูง จนไม่มีสิทธิ์ต่อรองกับคนชั้นสูงด้วย

3.2 คนชั้นล่างมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าคนชั้นสูง

นอกจากประเด็นการจัดลำดับชนชั้นผ่านความรวยกับความยากจน ยังมีอีกประเด็นหนึ่ง ก็คือ คนชั้นล่างมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าคนชั้นสูงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงคู่ตรงข้ามระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นล่างได้อย่างชัดเจน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไต เรื่อง *การตามหางาช้างทองคำ* (寻找金象牙的故事 Xunzhaojinxiangyadegushi) ได้กล่าวถึง เมื่อชาวบ้านได้เห็นว่า เนื่องจากลูกของเพื่อนบ้านได้มีโอกาสไปเรียนหนังสือที่นอกหมู่บ้าน จึงได้มีความรู้ที่สูงกว่าคนอื่น ๆ เพราะฉะนั้นเขาจึงสามารถหาเงืองงาช้างทองคำได้อย่างง่าย ก็ส่งลูกของตนเองไปเรียนกับเขาด้วย ดังตัวอย่าง

“ทำไมเขาหางาช้างทองคำง่ายอย่างเหมือนเรากินข้าว” สามเณภรรยา

“ได้ยินว่า พ่อของเขาเคยส่งเขาไปเรียนที่เมืองหลายปี ปีนี้จึงกลับมา

อาจจะได้เรียนความรู้ที่เกี่ยวกับงาช้างทองคำไหม ก็ไม่แน่ใจ”

“ถ้าอย่างนั้น ก็ส่งลูกชายไปเรียนกับเขาซิ”

“คุณคิดง่ายเกินไป บ้านของเขามีเงิน พ่อของเขามีความสามารถส่งลูกไปเรียนที่นอกบ้าน แต่เราละ เรามีอะไร ทุกวันก็แค่พอกินอย่างนั้น”

(การตามหางาช้างทองคำ, น. 275)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า คนชั้นล่างไม่มีความสามารถส่งลูกไปเรียนหนังสือได้ ดังนั้นก็ไม่ค่อยมีโอกาสที่ดีได้เองงานที่ดีทำ แต่ชนชั้นสูงจะไม่มีปัญหาในการหาเงิน แสดงให้เห็นถึงคนจนได้ดำรงชีวิตอยู่ยากลำบากและด้อยกว่าคนรวย และความสามารถ ความรู้ต่าง ๆ ก็ต่ำกว่าคนรวย

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การประกอบสร้างมายาคติว่าด้วยเรื่องชนชั้น โดยศึกษาคู่ตรงข้ามระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นล่างผ่านเศรษฐกิจ สะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมชาวไตคนรวยมีอำนาจสูงกว่าคนยากจน และคนยากจนต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้อำนาจของคนรวย แสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นล่างกับชนชั้นสูงอย่างชัดเจน

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์มายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไตที่แปลเป็นภาษาไทย พบว่า มายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไตปรากฏมายาคติ 3 ประการ ได้แก่ มายาคติว่าด้วยเรื่องชายเป็นใหญ่ทั้งในครอบครัว การเลือกคู่ การศึกษา และการประกอบอาชีพ แสดงให้เห็นถึงการยกย่องให้ผู้ชายชาวไตอยู่เหนือหญิงไต มายาคติว่าด้วยเรื่องการปกครอง แสดงให้เห็นถึงการปกครองชุมชน ผู้ปกครองเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด โดยเฉพาะเจ้าเมือง ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้มีอำนาจในการปกครองชุมชนและการตัดสินใจรวมไปถึงเทวดาที่ช่วยปกครองหมู่บ้าน สะท้อนให้เห็นถึงชาวไตมีคติความเชื่อว่าอำนาจมักจะถูกกำหนดไว้ให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง และมายาคติว่าด้วยเรื่องชนชั้น ที่มีการนำเสนอประเด็นแสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นล่างกับชนชั้นสูง

จากการวิเคราะห์มายาคติในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไตที่แปลเป็นภาษาไทย มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต ผู้วิจัยเห็นว่ามายาคติในด้านเรื่องชายเป็นใหญ่ เรื่องการปกครอง และเรื่องชนชั้นเป็นกระบวนการประกอบสร้างมายาคติในนิทานพื้นบ้านชนเผ่าไตบริบททางสังคมและวัฒนธรรมชนเผ่าไต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรรณพิมล อังคศิริสรพร (2555, น. 4) ได้กล่าวว่า มายาคติ คือ การสื่อความหมายคติความเชื่อทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย ค่านิยม อุดมการณ์ และกรอบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ โดยถ่ายทอดผ่านชุดความเชื่อที่แฝงอยู่ ซึ่งเป็นกรอบในการกำหนดความคิดและการตัดสินใจของคนในสังคม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอื้อมพร ทิพย์เดช (2560) ได้ศึกษาเรื่อง มายาคติในนิทานพื้นบ้านล้านนา ผลการศึกษาพบว่า นิทานพื้นบ้านล้านนาปรากฏมายาคติ 4 ประการ ได้แก่ 1) มายาคติว่าด้วยเรื่องชายเป็นใหญ่ แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนล้านนาที่ยกย่องให้เพศชายอยู่เหนือสตรี 2) มายาคติว่าด้วยอคติทางชาติพันธุ์ แสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยกระหว่างพวกเขาพวกเขา และพยายามประกอบสร้างให้พวกเขาอยู่เหนือกว่าพวกเขา 3) มายาคติว่าด้วยเรื่องการปกครอง แสดงให้เห็นถึงการเคารพ เชื่อฟังคนที่เป็นตัวแทนของภาครัฐ ในการตัดสินใจหรือกระทำการใด ๆ และ 4) มายาคติว่าด้วยเรื่องชนชั้น แสดงให้เห็นถึงการให้คุณค่าของเงิน การศึกษา และระบบอาวุโส

การศึกษานี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นว่านิทานไม่เพียงแต่ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของเจ้าของนิทานเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงมายาคติเกี่ยวกับอำนาจชายเป็นใหญ่ การปกครอง และชนชั้นที่แฝงอยู่ในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาภาพแทนความเป็นผู้ชายในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าไต
2. ควรศึกษามายาคติที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชนเผ่าอื่น ๆ เช่น ชนเผ่าจ้วง ชนเผ่าเย้า เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ธีรนาถ กาญจนอักษร. (2542). หญิงชายกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2551). นิทานพื้นบ้านศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมฆม สอดส่องฤกษ์ กับฉวีวรรณ ว่องเจริญกุล. (2557). ชนกลุ่มน้อยเผ่าไต : พี่น้องเผ่าไทในสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน. วารสารกระแสวัฒนธรรม, 15(27), 51-64.
- วรรณพิมล อังคศิริสรพร (2555), สรรนิพนธ์จาก มายาคติ (Mythologies) ของโรลิ่งด์ บาร์ตส์ (พิมพ์ครั้งที่ 5), กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา.
- เอื้อมพร ทิพย์เดช. (2560). มายาคติในนิทานพื้นบ้านล้านนา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- เอื้อมพร ทิพย์เดช. (2561). มายาคติในนิทานพื้นบ้านล้านนา. พิษณุเวชสาร, 14(1), 85-101.
- ZHANG XINRAN. (2562). การศึกษาเปรียบเทียบประเพณีเทศกาลสงกรานต์และเทศกาลสาดน้ำของไทย-จีน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเจ้าเจียง. เจ้าเจียง.

- MA XIAOYING. (2564). *การศึกษาประเพณีของชนเผ่าไตในยูannon* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ยูannon. ยูannon.
- LI NAN. (2554). *การศึกษาสีเส้นการแต่งกายแบบดั้งเดิมของชนเผ่าไต* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ปักกิ่งสถาบันเทคโนโลยีแพชั่น. ปักกิ่ง
- YAN XIANG. (2552). *傣族民间故事集 DAI ZU MIN JIAN GU SHI JI*. มณฑลยูannon: ประชาชน ยูannon.